

2019/2020

Катышуучунун коду
Код участника

Кыргыз Республикасынын
Билим берүү жана илим
министрлиги

Министерство
образования и науки
Кыргызской Республики

БИЛИМДИ БААЛОО ЖАНА ОКУТУУ УСУЛААРЫ БОРБОРУ
ЦЕНТР ОЦЕНКИ В ОБРАЗОВАНИИ И МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ
CENTER FOR EDUCATIONAL ASSESSMENT AND TEACHING METHODS

Республикалык олимпиаданын II (райондук) этабы

География

2-күн

Фамилиясы/ Фамилия		Аты/Имя	
Атасынын аты/ Отчество			
Мектеби/Школа		Айылы/ Село	
Району/Район		Шаары/ Город	
Облусу/Область			
Телефону/ Телефон			
Мугалими жөнүндө маалымат/ Сведения об учителе			
Мугалиминин ФАА/ ФИО учителя			

Нускама

Теориялык турда катышуучулар жабык (А бөлүгү) жана ачык (Б бөлүгү) типтеги тапшырмаларды аткарышат.

А бөлүгү. Жабык типтеги тест тапшырмаларындагы берилген суроого ар кандай вариантта жооп берсе болот:

- Бир (же бир нече) жоопту тандоо боюнча тапшырмалар. Олимпиаданын катышуучусу сунушталган жооп варианттарынан бир (же көп) туура жоопту тандашы керек.
- Бөлүк, элемент, түшүнүктөрдү таап же конструкция, ырастоолорго теңдештирип; эки (же бир нече) тизменин элементтеринин ортосундагы дал келүүнү калыбына келтирүүгө багытталган тапшырмалар.

Б бөлүгү. Ачык типтеги тапшырмалар – эркин баяндоо же эркин түзүлүштөгү тапшырмалар:

- Географиялык терминдерди аныктоого багытталган суроолор.
- Тапшырманын мазмуну боюнча катышуучулардын кеңири жоопторун талап кылган тапшырмалар.

Теориялык турдагы тапшырмаларды аткарууга бөлүнгөн убакыт 3 астрономиялык сааттан ашпаган көлөмдө аныкталат.

Теориялык турдун тапшырмаларын аткарууга олимпиаданын катышуучуларына көк сыялуу калем гана керектелет.

ТЕОРИЯЛЫК ТУР

№1 тапшырма. Тест (Баары 31 упай)

1. Сунушталган варианттардын арасынан туура жоопту белгилеңиз.
  - а) Учурда дүйнө жүзүндө шаар жашоочуларынын үлүшү 30 %дан ашпайт
  - б) Учурда планета калкынын 45 %ы шаарларда жашайт
  - в) Дүйнө калкынын 60 %ынан көбү дүйнө жүзүнүн шаарларында жашайт
2. Төмөндө берилген өлкөлөрдүн кайсынысы токой ресурстары (жыгач кору боюнча) менен баарынан мыкты камсыздалган?
  - а) Заир, Индия, США
  - б) Орусия, Бразилия, Канада
  - в) Канада, Мексика, Орусия
3. Кыргызстандын батыштан чыгыш чекитине жана түндүк чекитинен түштүк чекитине чейинки аралыгы кандай?
  - а) 915 км, 463 км
  - б) 938 км, 425 км
  - в) 925 км, 454 км
4. Түндүк Тянь-Шанга кайсы кырка тоолор кирет?
  - а) Талас Ала-Тоосу, Суусамыр-Тоо, Жумгал-Тоо
  - б) Жетим-Тоо, Нарын-Тоо, Молдо-Тоо
  - в) Какшаал-Тоо, Чаткал, Пскем
5. Чатыр-Көл көлү пайда болуусу жагынан кайсы группага кирет?
  - а) Тектоникалык
  - б) Бөгөлмө
  - в) Аралаш
6. Чүй өрөөнүндө кайсы алтын кендери жайгашкан?
  - а) Кара-Моро, Долиран, Баетов
  - б) Талды-Булак, Куран-Жайлоо, Сулуу-Терек
  - в) Куран-Жайлоо, Ак-Түз, Сулуу-Терек
7. Европа мамлекеттеринин кайсылары автокуруунун алдыңкылары болуп эсептелет?
  - а) ГФР, Франция, Италия, Испания
  - б) Улуу Британия, Швеция, Греция, Испания
  - в) Австралия, Швеция, ГФР, Италия
8. Төмөндө берилген өлкөлөрдүн кайсылары зор гидроэнергетикалык потенциалга ээ?
  - а) Кытай, Орусия, АКШ, Заир, Бразилия
  - б) Бразилия, Аргентина, Канада, АКШ, Ливия
  - в) Канада, Орусия, Швеция, Монголия, Кытай
9. Кайсы жыл Кыргызстанда “Тоолор жылы” деп аталган?
  - а) 2002
  - б) 2003
  - в) 2004
10. Төмөндөгү магистралдар мамлекеттер аралык жалпы жолдорго карайт:
  - а) Бишкек-Ош, Ош-Хорог, Бишкек-Торугарт
  - б) Бишкек-Алматы, Ош-Кызыл-Кыя-Исфана, Бишкек-Ташкент
  - в) Бишкек-Торугарт, Ош-Кызыл-Кыя-Исфана, Бишкек-Ош

11. Фосфор жер семирткичтерин чыгаруу боюнча дүйнө лидерлери болгон үч өлкөнү белгилеңиз.
- а) Орусия, Франция, Япония
  - б) Кытай, Германия, Бразилия
  - в) АКШ, Марокко, Иордания
12. Кайсы өлкө чайдын “мекени” болуп саналат?
- а) Шри-Ланка
  - б) Кытай
  - в) Бангладеш
  - г) Индия
13. Кыргызстандагы отун-энергетикалык ресурстарынын ичинен “ак көмүр” деп эмнени аташат?
- а) Агын суунун күчүн
  - б) Коммерциялык эмес отун (күйүүчү май)
  - в) Күндүн энергиясын
14. Сүйлөмдү толуктаңыз: «Айыл чарба техникалык өсүмдүгү – кант камышынын дүйнө жүзүндөгү эң ири өндүрүүчүлөрү болуп ..... эсептелет.» (туура сапты тандаңыз).
- а) Бангладеш, Кытай, Шри-Ланка, Нигерия, Таиланд
  - б) Индия, Индонезия, Түркия, Бразилия, Колумбия
  - в) Индия, Куба, Бразилия, Кытай, Мексика
15. *Саясий карта* деп кайсы картаны атайбыз?
- а) бардык табигый объектилер жана мамлекеттердин борбор шаарлары түшүрүлгөн
  - б) мамлекеттердин чек аралары белгиленген
  - в) жер шарынын үстү тартылган
16. Азиянын жаңы өнөр-жай (индустриалдык) өлкөлөрү кайсылар?
- а) Таиланд, Түштүк Корея, Мексика
  - б) Кытай, Япония, Индия
  - в) Таиланд, Түштүк Корея, Малайзия
17. Нефтини экспорттоочу өлкөлөр кайсылар?
- а) Ирак, Иран, Египет, Германия
  - б) Перс булуңунун өлкөлөрү
  - в) БАЭ, Индонезия, Франция, Мексика
18. Төмөндө берилген аймактардын кайсынысына пайдалуу кендердин айкалышы – темир кени, жез-никель рудалары, апатиттер – мүнөздүү?
- а) Батыш Сибирдин түндүгү
  - б) Поволжье
  - в) Чыгыш Казакстан
  - г) Якутия
  - д) Кола жарым аралы
19. Канаданын кайсы шаарында ири АЭС жайгашкан?
- а) Пиккерингде
  - б) Гамильтондо
  - в) Садбериде
  - г) Эдмонтондо
  - д) Доусондо
20. Мрамор менен гнейс тоотектердин кайсы тобуна кирет?
- а) Органикалык чөкмө
  - б) Магма
  - в) Метаморфтук
  - г) Чөкмө-сынма

21. Калкынын саны эң көп болгон дүйнөнүн үч макроаймагын белгилеңиз.
- а) Латын Америкасы
  - б) Чет өлкөлүк Азия
  - в) Африка
  - г) Түндүк Америка
  - д) Австралия жана Океания
  - е) Батыш Европа
22. Көмүрдүн ири экспорттоочулары деп эсептелген төрт өлкөнү белгилеңиз.
- а) Улуу Британия
  - б) Египет
  - в) Австралия
  - г) Греция
  - д) Пакистан
  - е) АКШ
  - ж) Бразилия
  - з) Польша
  - и) ТАР
  - к) Италия
23. Кайсы эки өлкө минералдык жер семирткичтерди өндүрүү боюнча алдыңкылардан болуп саналат?
- а) Германия
  - б) Орусия
  - в) АКШ
  - г) Япония
  - д) Бразилия
  - е) Индия
24. Дүйнөнүн ири “аба” державасын белгилеңиз.
- а) Япония
  - б) АКШ
  - в) Орусия
  - г) Германия
25. Жүктөрдүн эң чоң саны кайсы канал аркылуу ташылат?
- а) Гибралтар
  - б) Киль
  - в) Панама
  - г) Суэц

№2 тапшырма. Бириктирүү боюнча тапшырма (баары 8 упай)

Бириктириңиз:

1. Эки ар башка аба массаларынын тийиштүү аймагы	а) күн радиациясы
2. Жер кыртышынын үстүңкү катмарын үйлөп учурган катуу жана узакка созулган шамал	б) трансформация
3. Жердин үстүңкү бетине жеткен күн энергиясынын жалпы саны	в) атмосфералык фронт
4. Жогорулатылган атмосфералык басымдын аймагы	г) циклон
5. Абанын эң төмөнкү температурасына ээ аймак	д) антициклон
6. Жаан-чачындардын бууланууга болгон жылдык сумманын ушул эле мезгилге карата катышы	е) нымдуулуктун коэффициенти
7. Атмосфералык басымдын төмөндөө аймагы	ж) агроклиматтык ресурстар
8. Айыл чарба өндүрүшүн камсыз кылган климаттын касиети	з) чаң бурганагы
	и) сууктун уюлу

Төмөндөгү таблицанын оң катарын жогоруда берилген таблицадагы туура келген тамгалар менен толтуруңуз.

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	

№3 тапшырма. Географиялык терминдер менен иштөө (баары 13 упай)

Географиялык терминдердин аныктамасын жазыңыз.

Мөңгү

Азимут

Эмгек ресурстары

Декрет убактысы

Архей

Атмосфералык кубулуштардын түрлөрүнүн кайсынысы төмөндө берилген аныктамаларга дал келет? Төмөнкү аныктамалардын кайсынысына туура келет?

Атмосфералык кубулуштар: бубак, туман, тоңголок, жамгыр, кыроо, шуудурум, бурганак, кар, мөндүр.

А) _____ – жер бетине жакын абада жайгашкан конденсациянын (тамчылардын же кристаллдардын, же болбосо экөөнү бирге алганда) продуктуларынын топтолушу

Б) _____ – бул суу буусунун сублимациясынын же өтө муздаган тамчылардын тоңушунун натыйжасында бактардын бутактарына, зымдарга ж.б. муздун кабатталышы

В) _____ – бул жамгырдын өтө муздаган тамчыларынын же бубактардын тоңушунун натыйжасында пайда болгон жер бетинде жана буюмдарда, негизинен, шамал урган жагынан, тоңгон муздун (күнүрт же тунук) калың катмары

№4 тапшырма. Төмөнкү географиялык суроолорго жооп бериңиз (баары 32 упай)

1. Антарктидада тоо жаратуу процесстери активдүү жүрүп жаткандыгы тууралуу далилдерди келтириңиз.

---

2. Түндүк жарым шарында канча уюл жайгашкан? Атап бериңиз.

---

3. Тизмедеги айыл чарба өсүмдүктөрү жана жаныбарларынын кайсылары Жаңы дүйнөдөн Эски дүйнөгө өтүшкөнүн жазыңыз: *кофе, жылкы, капуста, ашкабак, какао, помидор, картөшкө, тоок.*

---

4. Ар бир деңиз жайгашкан “түстүү” деңиз жана океандарды жазыңыз.

---

5. Бардык белгилери боюнча Түндүк Америкага тиешелүү болгон кайсы чоң арал административдик жактан Европага баш иет? Бул аралды жана баш ийген өлкөсүн атаңыз.
